

Johansens Vækkelsesraab er her til Nytte.

For at finde sig selv, maa man gaa ind i sig selv, i sit Væsens skjulte Dybder, maa man søge først og fremmest at finde det centrale Punkt. Men i Stedet for at gøre dette til Gavns, taber vi Tiden med at sammenligne vore Evner med Mændenes.

Dette er et Misgreb, der kan føre hele Bevægelsen ind i et forkert Spor. Og før det lykkes os at finde vort jeg paa det rigtige Sted, vil vi aldrig komme ud over det første Stadium, aldrig blive en Livsfaktor i Udviklingen Tjeneste.

Men hvad er da det centrale i Kvindens Væsen? Ejer vi virkelig noget, der er absolut ejendommeligt for os, noget der muligvis kan blive det faste Punkt, ud fra hvilket Verdensudviklingen kan bevæges ind i nye Spor? Hvis saa er, maa det som H. J. bemærker, være noget, der kan tjene til Modvægt mod Abstraktionsvæsenet. Det maa altsaa være en Kraft, en Livets Kraft. Men hvad er det?

Saa vidt jeg kan se, er der kun en eneste Evne, der er saa oprindelig i vor Natur, at tusinde Aar af Nedværdigelse ikke har mægtet at forkue eller forkvakle den.

Det er den Strøm af Kræfter, der ustanselig vælder frem fra Livets dybe Kilde, hvis Renhed ikke forplumres, hvis Styrke ikke svækkes, der er rettet paa de svage i Livet, der kun forlanger at kunne oprette, hjælpe, fremelske det gode, der er stærk i Selvhengivelse, Selvforsagelse, Tro — *Moderligheden*.

At dette er Kvindenaturens dybeste Trang og Evne turde vel ingen kunne bestride, og at dette er den ny Kraft Udviklingen behøver, synes alt at tyde paa.

Men dette er jo ikke noget nyt, indvender man maaske. Naar Kvinden hidindtil har gjort en Indsats i Livet, har det jo netop været ved Moderligheden.

Vel, men der er dog en stor Forskel. Vi har endnu et stort Skridt frem at gøre.

Moderligheden har til nu ligget i det ubevidste; nu først er den i Færd med at arbejde sig frem i Bevidsthedens klare Lys. Den skal nu lære at udvide sig fra den enkelte til Samfundet, til Menneskeheden; Abstraktionernes tørre, ubarmhjertige Verden, der har kulmineret i Nietsches Overmenneske, skal forsvinde som en Damp for Livets stadig sig fornyende Kraft.

Thi Kvindebevægelsen har ikke sit Maal i sig selv. Hvis saa var vilde den være dødsdømt fra Fødselen af. Den er ikke, som mange mener, udelukkende en Kamp for Brødet — om dette ogsaa er en saare vigtig Side af Sagen —; den er først og sidst en Kamp for Personlighedens fri Udvikling fra det ubevidste til det bevidste, og dens Maal maa være med de frigitte Kræfter at gøre en Indsats i Udviklingen til alles bedste — en Indsats af noget, der ikke kan tilføres den af et Samfund, der er „præget af mandlige Evner“.

Jeg synes, at dette maa være *Meningen*. M. A.

Læseselskabet „Godthaab“

fejrede i Onsdags Indvielsen af sine nye Lokaler, Falkoneralléen 36. Det er en særdeles rummelig Lejlighed, det syvaarige Læseselskab nu ser sig i Stand til at flytte ind i. Meget hyggeligt monteret er den, og gør Indtryk af et Hjem snarere end et Foreningslokale.

Hr. Fernando Linderberg holdt i Dagens Anledning en lille Tale, hvori takkedes for den Interesse, hvormed Selskabet fra forskellige Sider omfattedes, særlig for en Gave af 500 Kr. fra Frederiksberg Kommune.

Vor Tid har, sagde Taleren, med alle sine Fejl dog en stor Fortjeneste: aldrig før har nogen Tid gjort saa meget for at sprede Lys over Landet som den, og i denne Oplysningsvirksomhed vilde „Godthaab“ være et Led. Forbilledet havde først og fremmest været den danske Højskole. Denne er noget fuldt ud nationalt og har det Særpræg, at den mindre lægger Vægten paa at give Eleverne et vist Maal af Kundskaber end paa at danne deres Karakterer for Livet. Videre havde de engelske *University-settlements* tjent til Mønster. I England var man først kommet til Indsigt af, at Dannelsen forpligter, at Dannelsen ikke maa være et Særeje for de velstillede Klasser, men maa ind i de brede Lag. Og Tanken udførtes paa en praktisk Maade. Dannede og kundskabsrige Mænd og Kvinder flyttede ud i Londons værste Bydele for at bo iblandt de fattige for at lære dem at kende, leve deres Liv og give af deres Kundskabs Skatte til disse.

Løvrigt var ogsaa Forbilledet hentet fra danske Institutioner, saasom Arbejdernes Læseselskab, Folkeuniversitetsforeningen m. fl., hvoraf der hidindtil ikke fandtes noget tilsvarende paa Frederiksberg. „Godthaab“ vil være ikke blot et Selskab, der ved Blade, Tidsskrifter og Foredrag søger at sprede Dannelsen og Kundskaber blandt sine Medlemmer, men tillige en selskabelig Klub, hvor Medlemmer af de forskellige Klasser kan mødes for at lære hinanden at kende — for paa den Maade at yde sit Bidrag til, at Kløften mellem Klasserne udjævnes. Kontingentet, 25 Øre om Maaned, er sat saa lavt, for at alle skal kunne være med. I Lokalerne kan ogsaa indtages Forfriskninger, men stærke Drikke ere banlyste.

Vi ønsker Selskabet til Lykke med de nye Lokaler, og vi opfordrer vore Abonnenter paa Frederiksberg til at slutte sig dertil. Lokalerne ere aabne hele Dagen, og der findes en Mængde inden- og udenlandske Tidsskrifter og Blade. En Aften i hver Uge Foredrag.

I Kongressernes Tid.

Den fjerde og sidste Kvindekongres i Aar aabnedes den 5. September paa Verdensudstillingen. Navnet karakteriserer den; den lægger stærk Vægt paa Rettigheder.

Den første Kongres blev holdt saa

stille, at kun Meningsfæller tog Del i den; først bag efter fik man lidt at vide om den. Den blev holdt samtidig med de strengt katolske Mænds Kongres og var ikke international.

Den anden, den internationale katolske Kvindekongres, holdtes derimod i Kongrespaladset, Ministeriet indbød til den som til de andre Kongresser. Le congrès des petits oeuvres catholiques blev alligevel holdt i Kirkens Skød. Den forløb i den skønneste Enighed — de faa delegerede fra Rusland, Holland og Danmark spillede ingen Rolle; en Kardinal præsiderede, der var godt at være; det var en stor Familiefest, hvor Præsterne var som gode gamle Onkler. Vi fik mange interessante Oplysninger. En Tredjedel af Skolerne er katolske; Kirken har Fagskoler, opdrager Haandværkere — som Fremskridt bør nævnes en kvindelig Typografiskole. Der gaar en streng militær Aand, gennem alle Drengeskolerne; man bruger ogsaa Gymnastik, Sundhedspleje og Bade. Den hellenske Antonius roste sig af ikke at have vadsket sig i tyve Aar — den Spøgelse forlanges ikke mere.

Alle disse Anstalter stræber efter at bære sig selv; lykkes det ikke, træder Menigheden til. Et katolsk Hjem med Vuggestue, Husholdningsskole, Dampkøkken var „alt for alle“, der fandtes endogsaa Klub med Billard, Læsestue og Buffet, hvor Fædrene kunde tilbringe deres Aftener i et lyst varmt Værelse, læse gode Bøger og katolske Aviser.

En protestantisk Præst talte om „Kristelig Forening for unge Mænd“; Kongressen besøgte dette Hjem en Aften.

Der blev ogsaa talt om Foreningen „De unge Pigers Venner“, som et protestantisk Arbejde, der blev meget rost. Jeg beklagede meget, at Katolikkerne, der i alle disse Aar har arbejdet sammen med os, nu har skilt sig ud og dannet deres egen Forening.

Mlle *Granpré* talte om sit Arbejde for de unge Piger, der kommer ud fra St. Lazare. „Vi lærer dem at arbejde, at tjene deres Brød paa en hæderlig Maade, og saa, naar det lykkes, gifter vi dem bort;“ — sagde hun, idet hun vendte sig mod Præsterne.

Hun blev varmt applauderet.

Slutningsfesten blev holdt i Vincennes, hvor vi, der havde besøgt de katolske Udstillinger paa Udstillingen, fik et Overblik over Arbejdet fra de katolske Skoler. Den utrættelige Sekretær havde arrangeret en Afskedsfrokost, der var meget livlig; især ved Kaffen under de høje Træer; unge og gamle passerede ivrigt om deres Arbejde; her kom Diskussionen, jeg havde savnet ved Kongressen, til sin Ret.

Den tredje Kongres, der blev ledet af Mlle Sarah Monod, var besøgt af Katolikker og Protestanter; den repræsenterede i Grunden et Mellemparti, havde en langt mere liberal Karakter.

Yves Guyot, Frederic Passy, Renville, Leon Michel, Paul Strauss, M. Felix, Ernest Naville, Jaques Bonzon talte og ledede Diskussionen. I den Afdeling, jeg fulgte, havde vi Mlle Jeanne Chauvin, docteur en droit, Mlle Popelin, docteur en droit fra Brüssel og de fleste Kvinder, der staar i Spid-

sen for velgørende Stiftelser og Selskaber. Her er ikke Stedet at tale om det alvorlige, grundige Arbejde i 2 Afdeling, der for Eksempel behandlede Kvindens retslige Stilling. Mme Pognon, Mme Kergomar, M. Vincent fandt, at Kongressens „Ønsker“ gik langt fra vidt nok.

Denne Kongres var virkelig international. Tyskland var stærkt repræsenteret; der var ikke mindre end 18 Repræsentanter, der hver især havde viet deres Liv til Arbejde for andre: Mme Beber Bøhm, Frau Stritt og mange andre. Morsomt nok fik de tyske Damer en officiel Anerkendelse af Kejser Vilhelm, der ellers holder paa, at de tre „K., er, — Kirche, Kinder und Küche (Kirke, Børn og Køkken) — er Kvindens Virkekreds; der var en Fest for Kongressen i det tyske Palads.

Amerika var omtrent lige saa stærkt repræsenteret som Tyskland. Mrs. May Wright Sewall talte for Internationalisme. Kongressen holdtes efter gammelt Mønster. De forskellige Landes Repræsentanter talte hver især om sit Land. Rusland, Østrig, Sveitz, Grækenland, Italien og de tre nordiske Riger vare repræsenterede; vedkommende Repræsentanter tog Del i Arbejdet i Afdelingerne, foruden at de holdt deres officielle lille Tale i Fællesmøderne ved Ankomsten og Afrejsen.

Byen Paris havde givet Bidrag til Kongressen, og vi var oppe i Hotel de Ville for at takke; det var pudsig nok, at vi kom til at takke det nye katolske Byraads Gave. Den katolske Raadmand vidste ejensynlig meget lidt om „féminisme“, Kvindebevægelsen. Han modtog Le congrès des institutions et oeuvres féminines, som om den var en Bombe, der skulde tages varlig paa. Efter hans lidt højtidelige Formaningstale, vort Besøg ved Buffetten og Kongressens Tak var han meget elskværdig og lod os vise om i de pragtfulde Sale, dekorerede af Frankrigs nyeste Malerskole. Puvise de Chavannes Billeder, der findes i et næsten mørkt Rum, kan dog kun ses i stærkt Solskin eller ved Lys.

Byraadet var indbudt til vor Afskedsfest, hvor Damer og Herre mødtes med Kongresmærket: Hvert Lands Flag med en lille gylden Gren over. Der blev overrakt Mlle Sarah Monod

Kvinden og Samfundet.

Nørregade 33, St.

København K.

tog dem i Øjesyn, medens de alle tre stirrede paa mig igen ganske forbløffede ved at opdage, at det var andet end en Bunke Rejsetøj, der laa paa Sofaen. Jeg sagde naturligvis ikke et Ord; jeg saa bare paa dem, men det er jo muligt, at der har været et lille Smil i Øjet; derefter dækkede jeg Tørklædet over mig igen og blev liggende ubevægelig. Men den „moderne“ Samtale var forbi med det samme. Der faldt kun et Par tomme Replikker om Rejsegodset, og saa gik de.

Det er, hvad jeg kalder Raskhedssnobberi, thi jeg er overbevist om, at det kom ikke indenfor Tænderne, og hvis den unge Dame, hvad der jo er meget rimeligt, siden den Tid har „bundet sig for hele Livet til et Menneske“, saa er hun sikkert nok bleven en honnet Kone, der mindst af alt vilde drømme om at blive sin Mand utro.

Den anden Form for Snobberi er værre, for saa vidt som den ikke plejer at gaa over med Aarene, og den kan

træffes baade hos unge og gamle. Den trives navnlig hos Kvinder af tarvelig Herkomst og Opdragelse, der er saa lidt udviklede Personligheder, at de skamme sig over deres Oprindelse og gerne ville skjule den for Almenheden ved at agere meget „fine“ Damer, en Del „finere“, end virkelig dannede Mennesker plejer at være det. En saadan Kvinde er naturligvis uheldig stillet, for da hun ikke forstaar, hvad det er det kommer an paa, saa kommer hun næsten altid til at lægge Vægten paa et galt Sted. I Almindelighed vil hun stræbe at naa sit Maal ved Hjælp af overdreven elegant Paaklædning og Prinsesse paa Ærten-Manerer. Hun vil optræde, som om hun var født med Handsker paa, og hendes Fødder var for fine til at træde paa Jorden. Hvad det angaar, at bære en Kurv paa Gaden, da vilde hun hellere dø, og skulde nogen af hendes „fine“ Bekendte se hende vaskes et Stykke Tøj eller hænge det til Tørring, da vilde hun være ulykkelig

en Maaned derefter idetmindste. Hun kender og forstaar slet ikke den Frigjorthed, der findes hos en Kvinde, der er sikker paa sin Stilling og som ved, at hun er den, hun er, uden Hensyn til, hvorledes hun klæder sig, eller hvilket Arbejde hun gør. En saadan er ikke bange for, at hendes Værdighed skal tage Skade ved at gøre et hvilket som helst ærligt Arbejde, fordi hun ved, at Værdigheden er en Del af hende selv og ikke noget løst paaklistret, som hun stadig er nødt til at gaa og holde paa med begge Hænder, at den ikke skal gaa af. Men den stakkels Snob, som jo netop ved, at hendes Værdighed eller det, hvori hun sætter sin Værdighed, er noget løst paaklistret, hun er stadig optagen af at passe paa, at den dog endelig ikke skal tage Skade.

„Men findes der da Snobber blandt Kvindesagens Venner?“ vil maaske en og anden spørge.

Ja, desværre, de kunne ogsaa træffes der. Jeg husker saaledes en

Gang ved en selskabelig Sammenkomst i en af vore Kvindeforeninger, at jeg var kommen til at sidde ved Siden af en dygtig pyntet yngre Dame, som jeg ikke kendte, men som var meget talende. Medens jeg talte med nogle andre, hørte jeg den omtalte Dame udbryde: Løbe over Gaden uden Handsker! Nej, det kunde jeg ikke gøre; det strider mod min æstetiske Sans.“ Jeg saa paa hende og var straks paa det rene med, at det var en Finhedssnob, jeg havde for mig, og jeg vendte mig til min anden Sidemand og spurgte: „Hvem er den Dame med den æstetiske Sans?“ Jeg fik ogsaa Navnet at vide, men jeg nævner det ikke.

Det var et Eksempel paa det, jeg kalder Prinsesse paa Ærten-Fornemmelser. Det andet Kendetegn, de overdrevne Toiletter, kan man ogsaa faa at se. Det kan hænde, at der ved en selskabelig Lejlighed, hvor der slet ikke er Anledning til at udfolde nogen særlig Pragt, møder en Dame, om hvem man ved, at hun absolut er